

Jälkikoe

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Jälkikoe muodostuu

1. Totelevaisuusosuudesta
2. Maasto-osuudesta, joka jakaantuu
 - jäljen etsintään
 - jäljen ajamiseen
 - esine-etsintään.

Jälkikokeen tarkoitus

Kokeen tarkoituksena on selvittää koiran suorituskky etsiä ja seurata vieraan henkilön jälkeä vaihtelevissa ja vaativissa maasto-olosuhteissa. Kokeessa selvitetään koiran koulutustaso ja hallittavuus luokkavaatimusten mukaan.

Koeluokat ja osallistumisoikeus

- Luokka 1: osallistumisoikeuden alaikäraja 14 kk.
- Luokka 2: osallistumisoikeuden alaikäraja 16 kk.
- Luokka 3: osallistumisoikeuden alaikäraja 20 kk.

Karenssiaikaa luokanvaihtojen välillä ei ole. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin. Ennen osallistumistaan jälkikokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe hyväksytysti. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen ainoastaan yhdellä koiralla. Kokeeseen ei saa osallistua kiimaisella nartulla.

Koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan:

- Totelevaisuusosuudesta 70 % kokonaispistemäärästä.
- Maasto-osuudesta 75 % kokonaispistemäärästä.

Koulutustunnuksen lyhenteet

- Luokka 1: JK1
- Luokka 2: JK2
- Luokka 3: JK3

Tulosten mennessä tasan ratkaisee maasto-osa paremmuusjärjestyksen. Jos näinkään ei saada järjestystä selville, jaetaan sijoitus.

Yleismääräyksiä kokeeseen

Koetta ei voida järjestää, jos maastossa on lunta siinä määrin, että siellä liikkujan jäljet näkyvät. Jälkiarvonta suoritetaan jäljentekijöiden lähdettyä maastoon. Tuomari valvoo arvontaa. Etukäteen tapahtuva ryhmäarvonta on mahdollista.

Koira työskentelee vähintään 10 metrin mittaisessa valjaisiin tai kiinteään kaulaimeen kiinnitetyssä johdattimessa. Jos koiralla on sekä kaulain että valjaat, jälkiliina on kiinnitettävä valjaisiin. Kaulain voi olla mikä tahansa yleisesti myynnissä oleva eläinsuojelumääräykset täyttävä kaulain. Ohjaaja voi pitää johdattimesta kiinni tai se voi olla vapaana maassa.

Jäljestämisaika sisältää etsintäajan linjalla. Etsintälinjan merkit ovat paikoillaan koko jälkisuorituksen ajan. Jäljen lopussa tulisi olla toimitsija, joka ottaa ohjaajalta esineet vastaan ja merkitsee niiden luovutusajan ylös. Jos tämä ei ole mahdollista, tuomari voi harkintansa mukaan antaa osallistujalle paluuajan.

Jälkiosuuden toteutus

Yleistä

Tuomarityön helpottamiseksi jäljestä on annettava tuomarille kaavio, mielellään maastokarttaan piirrettynä, josta tulee ilmetä jäljen suunta, esineiden sijainti ja jäljen etäisyys muihin jälkiin. Jälkimaastoksi sopivia maapohjia ovat metsä, niitty, pelto – yleensäkin kaikki luonnolliset maapohjat. Jälki saa ylittää vähän liikennöidyn tien. Ylitys on tehtävä kohtisuoraan tien yli. Jälki ei missään vaiheessa saa kulkea 50 metriä lähempänä jäljen aikaisemmin tehtyä osaa. Jälkien etäisyyden toisistaan tulee olla vähintään 150 m, tämä ei koske vastakkaisia jälkiä esim. tien erottaessa ne toisistaan.

Jälkeen tehdään luokkavaatimusten mukaiset suorat ja kulmat. Jälki tehdään kokonaisuudessaan normaalein askelin. Kaikkia sellaisia maastokohtia, missä tapahtuu jäljen katkeaminen (iso oja, vetinen suo, paljas kallio yms.) on vältettävä. Jos tällaiseen maastokohtaan joudutaan, on jälki tehtävä suoraan, niin että koiralla on mahdollisuus saada vainu uudelleen.

Etsintälinja

Etsintälinjan on oltava sellaisessa maastossa, että tuomari näkee koiran työskentelyn linjalla. Etsintä aloitetaan tuomarin osoittamasta kohdasta, linjan päästä. Jäljen tulee ylittää etsintälinja siten, että tuomarilla on mahdollisuus arvostella riittävästi koiran työskentelyä etsintälinjalla. Etsintälinjan ja jäljen kulma ei saa olla 45 astetta pienempi.

Kulmat

Jälkeen tehdään luokkavaatimusten mukainen määrä kulmia. Suorat kulmat ovat n. 90 astetta ja terävät kulmat n. 45 astetta. Jälkien ei tarvitse olla jokaiselle luokan koiralle samanlaisia, mutta niissä on oltava sama määrä suoria ja kulmia (esimerkiksi peilikuvina). Järjestäjä voi näin käyttää maastoa paremmin hyväkseen.

	Luokka 1	Luokka 2	Luokka 3
Etsintälinja	30 metriä	40 metriä	50 metriä
Etsintäaika linjalla	5 minuuttia	5 minuuttia	5 minuuttia
Jäljen ikä	n. 1 tunti	n. 1½ tuntia	n. 2 tuntia
Jäljen pituus	n. 500 metriä	n. 1000 metriä	n. 1500 metriä
Jäljestämisaika	20 minuuttia	30 minuuttia	40 minuuttia
Suorat kulmat	1–3 kpl	3–5 kpl	4–8 kpl
Terävät kulmat	Ei	1 kpl	2–3 kpl
Esineiden määrä	6 kpl	6 kpl	6 kpl

Jälkikokeen maasto-osuuden pisteet (200) jakautuvat seuraavasti

Luokka 1, 2 ja 3	
Jäljen etsiminen	30 pistettä
Esineet 1–5	20 p/esine = max. 100 p
Esine 6	40 pistettä
Esine-etsintä	30 pistettä

Esineet

Esineiden tulee olla kooltaan n. 10 cm pitkiä ja n. 2 cm paksuja kuivasta puunoksasta tehtyjä keppejä. Esineiden on oltava jäljentekijän hallussa vähintään 30 minuuttia ennen jäljentekoa, jotta niihin tarttuu riittävä ominaishaju.

Esineet on laitettava huolellisesti jäljen päälle eikä niitä saa kätkeä. Esineet merkitään ratatunnuksilla ja viimeinen esine myös numerolla 6. Esineitä ei saa laittaa kulmiin eikä niiden välittömään läheisyyteen.

Arvosteluohje, jälkikoe

Jäljen etsiminen

Koiran työskentelyhalukkuutta, teknistä osaamista ja ohjattavuutta arvioidaan jäljen etsintälinjalla seuraavien kriteerien perusteella:

- Koira lähtee etsintälinjalle ohjaajan osoittamaan suuntaan, halukkaasti, mutta ryntäämättä.
- Koira etenee etsintälinjalla mahdollisimman suoraan, määrätietoisesti ja keskittyneesti.
- Koira reagoi jälkeen heti sen kohdatessaan ja määrittää oikean suunnan huolellisesti.
- Koira noudattaa ohjaajan mahdollisia lisäohjauksia viivyttämättä (esim. suunnan kääntö takajäljeltä).
- Koira lähtee jäljen löydettyään seuraamaan sitä halukkaasti ja määrätietoisesti.
- Ohjaaja säilyttää oikean etäisyyden koiraan.

Koiran työskentely etsintälinjalla

Suoritus aloitetaan tuomarin luvalla, tuomarin osoittamasta kohdasta, linjan päästä. Suoritus alkaa, kun koira aloittaa etsimisen ja päättyy koiran ja ohjaajan poistuttua linjalta hyväksytysti, tai kun etsintäaika on kulunut umpeen. Jos koira ei löydä jälkeä sallitussa ajassa, jäljen etsiminen keskeytetään eikä koira voi suorittaa jäljen ajamista.

Ohjaaja saa ohjata koira käsimerkein ja/tai kehotuksin sen etsiessä jälkeä. Ohjaaja voi tarvittaessa ottaa koiran takaisin vierelleen ja lähettää sen uudelleen etsintään, mutta tämä alentaa arvosanaa.

Uusintälähetyksille ei ole määritetty maksimimäärää, mutta tuomarin on arvioitava, onko koira tehtävään osaamaton, jolloin sen suoritus voidaan keskeyttää.

Koiran on lähdettävä etsimään jälkeä heti käskyn saatuaan ohjattuun suuntaan, halukkaasti ja olosuhteisiin nähden sopivalla vauhdilla. Jos koira etsii jälkeä haluttomasti ja epävarmasti tai viivyttelee, seuraa siitä arvosanan alennus. Jos koira ei etsi tai löydä jälkeä määritetyn ajan kuluessa, suoritus keskeytetään eikä koira voi suorittaa jäljen ajamista. Jos ohjaaja antaa koiralle fyysisen avun, seuraa siitä huomautuksen jälkeen suorituksen keskeytys.

Koiran liian suuri poikkeama etsintälinjalta alentaa arvosanaa. Jos ohjaaja ei heti käske koira takaisin linjalle, tuomarin tulee kehottaa ohjaajaa palauttamaan koira etsintälinjalle. Jos koira kuitenkin (mahdollisesti ryntäämisen vuoksi) on ehtinyt linjalta poiketessaan lähelle jälkeä, sen tulee antaa nostaa jälki. Tuomarin tulee huomioida maaston rakenne sekä sää- ja tuuliolosuhteet poikkeamaa arvostellessaan.

Tuomarin tulee koiran työskentelyä etsintälinjalla arvostellessaan erityisesti tarkkailla, ettei koira vaikuta tehtävänsä haluttomalta ja painostetulta.

Jos koira löytää linjalta jonkun muun jäljen ja lähtee ajamaan sitä, kutsutaan ohjaaja takaisin linjalle ilmoituksella "väärä jälki". Tästä ei seuraa arvosanan alennusta. Tuomarin on tällöin oltava ehdottoman varma siitä, että koira todella ajaa väärää jälkeä.

Tuomarilla täytyy olla kyky nähdä, koska koira ajaa jälkeä ja koska se muista syistä poistuu janalta. Ohjaaja saa poistua linjalta vasta, kun koira on aloittanut jäljestämisen.

Arvosteluperusteita ovat

- koira etsii jäljen halukkaasti ja varmasti
- koiran täytyisi etsiä jälki vielä halukkaammin ja varmemmin
- koira etsii jälkeä haluttomasti ja epävarmasti
- koira viivyttelee jäljen etsimistä ja on epävarma
- koira ei etsi eikä löydä jälkeä
- koira tarvitsee fyysisen avun suoriutuakseen tehtävästä

Koiran ja ohjaajan välinen etäisyys

Ohjaaja saa lähteä liikkeelle vasta sitten, kun johdatin on suorana.

Ohjaaja saa lähteä linjalta vasta sitten, kun koira on jäljestänyt johdattimen mitan.

Hetkellinen koiran lähellä olo ei ole virhe, esimerkiksi koiran palatessa linjaa takaisinpäin tai sen varmistamassa maastoa. Jos ohjaaja menee liian lähelle koira, seuraa siitä arvosanan alennus. Vakavampi virhe on, jos ohjaaja menee koiran lähelle painostaakseen sitä.

Arvosteluperusteita ovat

- ohjaaja pysyy oikealla etäisyydellä
- ohjaajan pitäisi pysyä kauempana koirasta
- ohjaaja on liian lähellä koira
- ohjaaja painostaa koira menemällä lähelle sitä

Jälkeen reagoiminen

Jäljen löytäessään koiran tulee reagoida siihen heti. Tuomarin tulee huomioda arvostelussa sää ja tuuliolosuhteet, sillä esimerkiksi tuuli saattaa siirtää jäljen hajua useita metrejä. Koiran ylittäessä jäljen kuitenkin siihen reagoiden seuraa arvosanan alennus.

Vakavampaa on, jos koira ylittää jäljen reagoimatta siihen. Arvosana voi tällöin olla korkeintaan tyydyttävä. Tuomarin on oltava erittäin tarkka arvostellessaan koiran reagoimista jälkeen, sillä reagoiminen voi olla hyvin vähäeleistä. Tällöin on seurattava tarkkaan, painostaako ohjaaja koira ylittämään jäljen vai ylittääkö koira sen omaehtoisesti.

Arvosteluperusteita ovat

- koiran reagoi jälkeen heti ja aloittaa jäljestämisen
- koira reagoi jälkeen, mutta ei aloita jäljestämistä, vaan ylittää jäljen
- koira ylittää jäljen reagoimatta siihen

Jäljelle lähteminen

Koiran löytäessä jäljen linjalta sen tulee lähteä ajamaan sitä. Jos koira osoittaa epävarmuutta tai haluttomuutta jäljestämisen aloittamisessa, seuraa siitä arvosanan alennus; arvosana voi olla korkeintaan erittäin hyvä.

Koira saa varmistaa jäljen oikean suunnan arvosanan siitä alentumatta noin 15 m:n matkalla. Jos koira lähtee ajamaan jälkeä väärään suuntaan, ns. takajäljelle, eikä käänny sallitun matkan sisällä, tuomarin on ilmoitettava ohjaajalle koiran ajavan takajälkeä. Tästä seuraa arvosanan alennus; arvosana voi olla enintään hyvä.

Jos koira tai ohjaaja keskeyttää jo aloitetun jäljestämisen n. 15 m:n matkalla ja palaa etsintälinjalle, seuraa arvosanan alennus. Tällöin arvosana voi olla korkeintaan tyydyttävä. Jos koira ei sallitun ajan puitteissa lähde jäljelle, niin se ei voi suorittaa jäljen ajamista; tästä seuraa keskeytys.

Arvosteluperusteita ovat

- koira lähtee jäljestämään halukkaasti ja varmasti
- koira lähtee jäljestämään epävarmasti tai haluttomasti
- koira lähtee jäljestämään, mutta väärään suuntaan
- koira lähtee jäljestämään, mutta keskeyttää sen ja palaa etsintälinjalle
- koira ei lähde jäljestämään

Jäljen ajaminen

Koiran jäljeltä löytämät esineet määrittävät jäljestämisosuudesta saatavan arvosanan ja pistemäärän. Vain jäljestämisaian ja mahdollisen paluuaian puitteissa luovutetut jälkiesineet mahdollistavat kokeen hyväksymisen. Jos suorituksen ohjeissa annettu enimmäisaika ylittyy, seuraa siitä osasuorituksen keskeytys (yliaika). Tällöin etsintälinjalla saatu arvosana ja pisteet säilyvät, mutta jäljen ajamista ei voida arvostella.

Esineiden tulee olla tunnistettavissa. Voimakkaasti pureskeltua ja näin tunnistuskelvotonta esinettä ei saa hyväksyä. Jäljestämisen päätyttyä ohjaajan on saamiensa ohjeiden mukaan luovutettava koiran löytämät jälkiesineet tuomarille tai tehtävään nimetylle toimitsijalle. Tähän luovutukseen päättyy jäljestämisaian laskeminen.

Jäljen ajaminen alkaa koiran löytäessä jäljen etsintälinjalta ja päättyy, kun jäljestämisaika on päättynyt tai ohjaaja luovuttaa löydetty esineet tuomarille tai tehtävään nimetylle toimitsijalle.